

NOVE VRSTE IN IZUMIRANJE VRST

NAVODILA ZA BIOLOGIJO 9 V TEDNU OD 14. 4. – 17. 4. 2020 (5. teden)

Pozdravljeni učenci devetih razredov.

Upam, da ste lepo preživeli velikonočne praznike in da ste si vsaj malo polepšali te „posebne“ dni. Začenjamo peti teden karantene, zato sedaj pridno na delo.

- Preberi vsebine v učbeniku od str. 87 do 91. Če imaš možnost si oglej tudi vsebine na irokusplus poglavje 6.7.0. o nastajanju in izumiranju vrst.
- V zvezek napiši nov naslov **NASTAJANJE, RAZŠIRJANJE IN IZUMIRANJE VRST**
- Oglej si kratek film o premikanju kontinentov: <http://www.youtube.com/watch?v=uGcDed4xVD4>.
- Ponovi pomen pojmov vrsta in populacija.
- V zvezek zapiši:
  1. Razširjanje in nastanek novih vrst
    - a) Vzrok za ločitev populacije je pogosto geografski. V daljših časovnih obdobjih lahko nastanejo večje prepreke zaradi premikanja celinskih plošč, ki se med seboj oddaljujejo in povzročajo nastanek novih oceanov ali pa se stikajo in povzročajo nastanek visokih gorstev. Ločitev prvotne populacije na več manjših lahko povzroči že spremenjen tok reke, nastanek jezera, dvig gladine morja, različna sestava tal ali celo zgraditev avtoceste.
    - b) **Geografska ločitev ene populacije v dve ali več ločenih populacij lahko privede do nastanka novih vrst.** Zaradi mutacij in naravnega izbora se razlike med osebki v ločenih populacijah postopno povečujejo, saj med njimi ne prihaja več do križanja in izmenjave genskega materiala. Razlike v lastnostih lahko v daljšem časovnem obdobju postanejo tako velike, da se pripadniki nekoč ene populacije v primeru ponovne združitve ne morejo več uspešno razmnoževati. V tem primeru govorimo o dveh vrstah.

- Oglej si kratka filma o ščinkavcih na Galapagosu na <http://www.youtube.com/watch?v=l25MBq8T77w> in na <https://www.youtube.com/watch?v=s64Y8sVYfFY> ter ponovno preberi vsebino v učbeniku o galapaških ščinkavcih na str. 88.
- Odgovori na vprašanja v delovnem zvezku, ki jih dobiš na irokus (**ne na irokusplus**) (Dotik življenja 9, zvezek za aktivno učenje biologije) o galapaških ščinkavcih na str. 68 (naloga 2). Odgovore zapiši v zvezek pod točko c – Utrjevanje in ponavljanje (galapaški ščinkavci).

d) Definicija endemita

V učbeniku preberi vsebine o endemitih na str. 90 in odgovori na naslednja vprašanja. Vprašanja in odgovore zapiši v zvezek.

- Kaj so endemiti?
- Naštej dva primera endemita, ki jih najdemo v Sloveniji in dva, ki jih lahko najdemo drugod po svetu. Pri vseh naštetih endemitih navedi tudi njihovo nahajališče. V kolikor imaš željo in čas si lahko ogledaš še film o najbolj znanem endemitu v Sloveniji na <http://www.youtube.com/watch?v=3LG7OuOJmOY>

2. Izumiranje vrst

a) Kdaj je vrsta izumrla?

- **Vrsta je izumrla, ko ni nobenega dvoma, da je propadel zadnji osebek in je vrsta popolnoma izumrla.**

b) Izdelaj miselni vzorec o izumiranju vrst. V zapisu opiši dve največji izumrtji v zgodovini našega planeta, ki sta se zgodili pred 250 in 65 milijoni let. Pomagaj si z zapisom in grafom v učbeniku na str. 91.

c) Odgovori na vprašanja.

- Kdaj vrsta izumre?
- Navedi dva primera izumrlih vrst v Sloveniji in dva drugod po svetu.

Vprašanja in odgovore zapiši v zvezek pod točko c – Utrjevanje in ponavljanje – izumiranje vrst

Fotografije odgovorov v obliki pdf datoteke pošlji na barbara.arcon@os-franaerjavca.si do naslednjega torka (21.4.2020).

V naslednjem tednu (konec tedna) bom preverjala vaše znanje o vsebinah drugega ocenjevalnega obdobja (od biotehnologije naprej). Tako, da vas prosim, da namenite nekaj časa utrjevanju in ponavljanju teh vsebin.

Lep pozdrav,
Učiteljica Barbara

PREVERI SVOJE ZNANJE

Kriteriji uspešnosti – učna vsebina – Nastajanje, razširjanje in izumiranje vrst

Kriteriji uspešnosti	Razumem in bi znal razložiti tudi sošolcu	Nekaj že vem, vendar še ne dovolj	Prvič slišim oz. ne razumem
Poznam definicijo vrste in populacije.			
Znam opisati primer razširjanja in nastajanja novih vrst na primeru galapaških ščinkavcev.			
Poznam mehanizem nastanka in razširjanja vrst.			
Vem kaj so endemiti in znam naštetih nekaj primerov le teh.			
Vem kdaj je vrsta izumrla.			
Vem kdaj sta se zgodili največji izumrtji v zgodovini Zemlje in kateri organizmi so izumrli.			
Poznam nekaj primerov izumrlih vrst v Sloveniji in drugod po svetu.			